

TEPAV İstikrar Enstitüsü, Temmuz ayı Mali İzleme Raporu'nu yayımlandı

Genel bütçe harcamaları yüzde 16,8 arttı

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) İstikrar Enstitüsü'nün hazırladığı "Mali İzleme Raporu - Temmuz 2006 Bütçe Sonuçları" yayımlandı. Raporda, Maliye Bakanlığı tarafından açıklanan temmuz ayı bütçe sonuçlarına göre, Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi'nin ilk yedi ay sonunda 455 milyon YTL fazla verildiği ifade edildi. İstikrar Enstitüsü'nün raporuna göre, bütçe dengesi temmuz ayında aylık bazda 2 milyar YTL açık verirken, özellikle mayıs ve haziran aylarında bütçede ortaya çıkan performansın kümülatif denge üzerindeki olumlu etkisinin devam ettiğinin gözlemlendiğine vurgu yapıldı. Bununla birlikte raporda, "mahalli idare fon paylarının tahsilat ve ödeme dönemlerindeki kaymanın etkisi geçmiş mali izleme raporlarında olduğu şekilde düzeltildiğinde, söz konusu bütçe fazlası 795,8 milyon YTL açığa dönüşmektedir" dendi.

Raporda, bütçe gelirlerinde bir defaya mahsus olan TELSİM GSM geçmiş dönem paylarının TMSF tarafından vergi ceza ve faizleri ile birlikte Hazine'ye yatırılması, TELEKOM nakit fazlasının bütçeye ocak ayında girmesi, SSK ve Bağ-Kur prim affının getirdiği ilave prim tahsilatı ile ithalden alınan vergilerin öngörülenin üzerinde artması nedeniyle, ilave gelir oluştuğu hatırlatılarak, "ilave gelir bütçe performasını oldukça olumlu etkilemiştir" denildi. TEPAV İstikrar Enstitüsü'nün temmuz ayı Mali İzleme Raporu'nda ayrıca şu görüşlere yer verildi:

"Temmuz ayı sonunda kümülatif olarak program tanımlı faiz dışı fazla yıl sonu hedefinin yüzde 82,8'i gerçekleşmiştir. 2004 yılında bu oranın aynı dönem için yüzde 74,4, 2005 yılında ise yüzde 61,5 oranında gerçekleştiği dikkate alındığında 2006 yılı Temmuz ayı performansı oldukça başarılı görülmektedir. Bununla birlikte, bu yıla özgü ve bir defalık tedbir niteliğindeki gelişmeleri ayıklayıp bir hesap yaptığımızda bu oran yüzde 69,2'ye inmektedir."

BÜTÇE GİDERLERİ

Merkezi yönetim bütçe harcamaları, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 14,8 arttı. Faiz dışı harcamalar açısından bakıldığında da artış yüzde 23,2'yi buldu. Faiz dışı harcamalardaki artışın yüzde 45'i cari nitelikli harcamalardan kaynaklandı. Cari transferlerin faiz dışı harcamalara katkısı SSK ve BAĞ-KUR'un prim borçlarının yeniden yapılandırılmasına ilişkin çıkarılan af düzenlemesinden tahsil edilen gelir nedeniyle sosyal güvenlik kurumlarına yapılan transferlerdeki dönemsel düşme ile başta doğrudan gelir desteği olmak üzere diğer cari transfer kalemlerindeki düşmeden etkilendi.

Bağ-Kur'a mayıs ve haziran aylarında bütçeden transfer yapılmadığına dikkat çekilen raporda, "Bütçe açısından bu tür olumlu gelişmelere bir defalık katkı veya tedbir olarak bakmak gerekmektedir. Bu bağlamda dikkat edilmesi gereken nokta, gelecek

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) Direktörü Prof. Dr. Güven Sak

TEPAV, objektif ve partilerüstü politika önerileri geliştiriyor

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) kamu politikaları tasarımı sürecine katkıda bulunmak amacıyla kuruldu ve Aralık 2004'te faaliyete geçti. Bu amacına ulaşmak için Türkiye'deki fikir tartışmalarının bilgi-veri içeriğini arttıracak araştırmalar yapan TEPAV, araştırmalarını politika üretilecek somut konular üzerinde yoğunlaştırırken, sonuçları da somut ve uygulanabilir politika önerileri şeklinde ortaya koyuyor. TEPAV, politika önerileri geliştirmenin yanı sıra, bazı alanlarda somut projeler geliştirerek, gerçekleştirilmelerine katkı sağlıyor. Uygulanmakta olan kamu politikalarının izlenmesi ve değerlendirilmesi çalışmalarında da bulunan TEPAV, çalışmalarını destekleyecek eğitim programları ve toplantılar organize ediyor. TEPAV çalışmalarını, "objektif ve partiler-üstü" yaklaşımından ayrılmadan sürdürüyor. TEPAV bünyesinde, Ekonomi Politikaları Araştırma Enstitüsü (Economic Policy Research Institute - EPRI), İstikrar Enstitüsü (Stability Institute) ve Uluslararası Politikalar Araştırma Enstitüsü (International Policy Research Institute – IPRI) faaliyet gösteriyor.

Rapora göre, genel bütçe harcamaları, 2006 Temmuz sonu itibarıyla bir önceki yıla göre yüzde 16,8 oranında arttı. Faiz dışı harcamalarda bu oran yüzde 22,5'i buldu. Bunda, sağlık harcamalarındaki artışın rol oynadığı cari harcamalar belirleyici oldu.

dönemde bu katkının olmaması yanında özellikle Bağ-Kur'a yönelik prim borçlarının ödenmesi ile birlikte yeni harcama genişlemesinin emekli aylığı ödemelerindeki artış nedeniyle ortaya çıkma ihtimalidir" denildi. Rapora göre, haziran sonu itibarıyla sağlık harcamaları bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 92,2 arttı, toplam ödeneklerin ise yüzde 72,7'si kullanıldı. Yeşil kartta kullanım oranı ise yüzde 112'ye ulaştı.

Raporda bu tablonun, "sağlık harcamalarının, harcama ertelemesi veya silinmesi yoluna gidilmediği sürece, mevcut bütçe ödeneğine sığmayacağını" ortaya koyduğu belirtildi.

Rapora göre, 2006 Temmuz sonu itibarıyla genel bütçe harcamaları, bir önceki yıla göre yüzde 16,8 oranında arttı. Faiz dışı harcamalarda bu oran yüzde 22,5 düzeyinde gerçekleşti. Harcamaların ortalama enflasyon üzerindeki artış eğilimi Temmuz ayı sonu itibarı ile de sürdü. Faiz harcamalarının yüzde 22,5 oranında artmasına bu önemde en büyük katkı sağlık harcamalarındaki artışın da etkisiyle cari harcamalardan geldi. Cari harcamaların artışa katkısı yüzde 47,3 oranında çıktı. Cari harcamaları yüzde 33,3 oranı ile cari transfer harcamaları izledi.

Kamu hesapları açısından iki temel sorunun oluşmasına neden olan kamu kurumlarından alacakların silinmesine de değinilen raporda, 2005 sonunda 4 milyar YTL'ye yaklaşan kamu kurumlarının alacaklarının 2006 yılında çıkarılan yasal düzenlemelerle silindiği hatırlatıldı. Gündeme gelen temel sorunlar ise, "Birincisi, bu alacağın silinmesi durumunda genel yönetim gelir ve giderlerinde ne şekilde revizyon yapılacağı, ikinci olarak ise kamu kesimi genel bütçesine ve faiz dışı fazla performansına bu düzeltmenin ne şekilde yansıyacağıdır" diye uyarı aldı.

Temmuz ayı sonuçlarında öne çıkan uyarılar

- Maliye Bakanlığı açıklamasına göre Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi, kümülatif olarak 455 milyon YTL fazla verdi. Mahalli İdare ve Fon Payları ile ilgili olan düzeltme yapıldığında, 455 milyon YTL'lik fazla, 795,8 milyon YL'lik açığa dönüşüyor.
- Temmuz ayı sonunda program tanımlı faiz dışı fazlanın yüzde 82,8'i gerçekleşmiş gözüküyor. Ancak bir defalık tedbir niteliği taşıyan gelişmeler ayıklandığında bu oran yüzde 69,2'ye inmektedir.
- Temmuz sonu itibari ile genel bütçe harcamaları bir önceki yıla göre yüzde 16,8 oranında arttı.
- Faiz dışı harcamalar açısından artış oranı yüzde 22,5.
- Sağlık harcamaları bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 92,3 oranında arttı.
- Temmuz sonu itibarı ile toplam sağlık ödeneklerinin yüzde 88'i kullanıldı.
- 2006 yılında sağlık harcamalarının ödeneğe göre kullanım oranı 2004 ve 2005 yıllarına göre önemli ölçüde arttı.
- Sağlık harcamalarında 2006 yılında gözlemlenen yüksek ödenek kullanımının büyük ölçüde geçmiş dönem alımlarının karşılığı olduğu düşünülüyor.
- Döner sermayelerin alacaklarının çeşitli yasal düzenlemelerle silinmesi, faiz dışı fazla performansı ve kamu kesimi dengesinin doğru hesaplanması açısından önem taşıyor.
- Temmuz ayı sonu itibari ile toplam vergi gelirleri hedefinin yüzde 58,9'una ulaşıldı.
- Temmuz ayı sonunda toplam gelirler içinde vergi dışı gelirlerin payı 2004 ve 2005 yıllarının aynı dönemine göre artış gösterdi.
- Temmuz sonunda genel bütçe gelirleri bir önceki yıla göre yüzde 24,2 oranında arttı.
- Vergi gelirlerindeki artışa en fazla katkı yapan kalemler KDV ve ÖTV tahsilatlarıdır.
- Toplam vergi gelirleri içinde dolaylı vergilerin payı artış eğilimini devam ettirerek yüzde 69,1' yükseldi.
- Temmuz sonu itibari ile genel bütçe dengesi yaklaşık 785 milyon YTL açık verdi.
- Hazine tarafından Temmuz sonu nakit açığının 579 milyon YTL olduğu açıklandı.
- Temmuz ayında, iç borçlanmanın ortalama vadesi 17,1 aya düşerken, iskontolu senetlerin faiz oranları yüzde 21,51'e yükseldi.

BÜTÇE GELİRLERİ

Temmuz ayı sonu itibariyle merkezi yönetim bütçe gelirleri toplamı 98,9 milyar YTL düzeyinde gerçekleşti. Bütçe hedeflerine göre bakıldığında, vergi gelirlerinin yüzde 58,9'una, vergi dışı diğer gelirlerin ise yüzde 74,9'una ilk yedi ay sonunda ulaşıldı. Rapora göre, vergi gelirlerinin toplam merkezi yönetim bütçe gelirleri içindeki payı yüzde 78,7, vergi dışı diğer gelirlerin payı ise yüzde 21,3 oranında çıktı.

2006 yılı Ocak-Temmuz dönemi genel bütçe gelirleri bir önceki yıla göre yüzde 24,2 oranında attı. Bu artış KDV tahsilatından kaynaklandı, KDV'yi ÖTV tahsilatı izledi. KDV'yi artıran etken ise ithalat üzerinden alınmış olması. Dış ticaret üzerinden tahsil edilen vergilerin toplam vergi tahsilatı içindeki payı temmuz sonunda yüzde 19,8'e çıktı.

BÜTÇE FİNANSMANI VE BORÇ STOKUNDAKİ GELİŞMELER

Hazine tarafından açıklanan genel bütçe finansman tablosuna göre, bütçe dengesi temmuz sonu itibariyle 785 milyon YTL açık verdi. TEPAV İstikrar Enstitüsü'nün raporuna da yansıyan bu açık nakit bazda 215 milyon YTL. Bu iki büyüklük arasındaki fark, bütçe emanetlerinde görülen birikme ve daha önce verilen avanslardan yapılan mahsuplaşmalar nedeni ile avans ödemelerinde gözlemlenen azalmadan kaynaklandı. Hazine tarafından temmuz sonu nakit açığının 579 milyon YTL olduğu açıklandı.